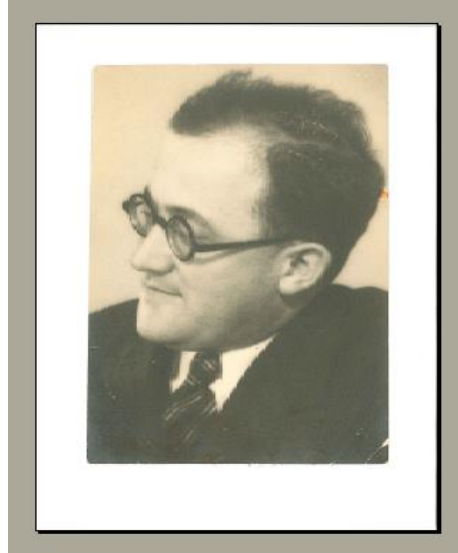


## אוסף אברהם עומר

נכתב על-ידי אפרת מור



[אברהם עומר, 1939]

בשנת תשס"ו נתרם לספריה למוזיקה, הארכיון של אברהם עומר על-ידי נכדתו קרן נאמן. אברהם עומר (1908-1996) מחלוצי המוזיקה העברית, מורה, מחנך ומלחין, היה ממייסדי הספרייה המוזיקלית של תיאטרון "הבימה". בנוסף, הוא מוכר כמחבר חוברות ללימוד נגינה בחלילית כגון:

📖 **חגים וזמנים בחלילית** - סדרת חוברות ובהן לקט שירים בהתאם לחגי ישראל המעובדים לחלילית

📖 **ספרית החלילית** - מבחר שירי ארץ ישראל בעיבוד לחלילית.

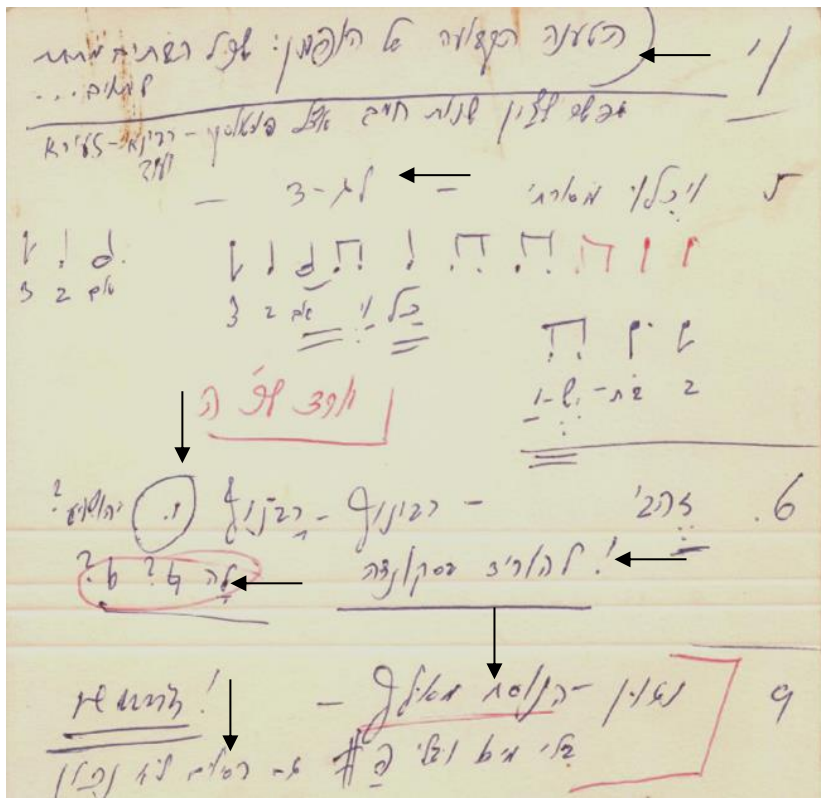
### אהבתו לזמר הישראלי

אהבתו של אברהם עומר לזמר הישראלי באה לידי ביטוי בהיותו שותף בעריכת שירונים רבים המיועדים לשכבות גיל שונות, כגון:

📖 **שירון לכיתה ה'**, **שירון לכיתה ח'** ולכיתות נוספות, בשיתוף עם מרים גרוס-לוי, משה דפנא, שלמה הופמן ועמנואל עמירן-פוגצ'וב (השירונים יצאו לאור על-ידי משרד החנוך והתרבות, הפקוח על החנוך המוסיקלי ועיריית תל אביב יפו, המחלקה לחנוך ולתרבות, בין השנים 1950-1960).

📖 **זמר חן - שירון לגני הילדים ולכיתות היסוד א'-ב'**, בשיתוף עם הדסה פיריבום, משה דפנא ועמנואל עמירן-פוגצ'וב (השירון יצא לאור על-ידי בית ההוצאה של אגוד הקומפוזיטורים בישראל בשיתוף עם המרכז לתרבות ולחינוך, הספריה למוסיקה, 1960)

כדי ליצור מאגר גדול של שירים מהם יהיה אפשר לבחור את המתאימים ביותר לכל סוג שירון, או לכל שכבת גיל לה מיועד השירון, בנה אברהם עומר, יחד עם שותפיו לעריכת השירונים, קטלוג של אלפי שירים ובתוכם שירים עבריים, שירים ביידיש, שירים יהודיים וגם אוסף של שירים ונעימות מארצות העולם. על כרטיסיות השירים ניתן לראות הערות ותיקונים לגבי הטקסטים והלחנים כמו גם ציוני פניות למחבריהם במטרה לשנות חלקים מהם, וזאת על מנת להתאים את השירים למטרות שעמדו לנגד עיניהם של עורכי השירונים. השקעתו הרבה של אברהם עומר ושותפיו בבחירת השירים, ההקפדה על ציון מקורות ושימוש בעברית תקנית כמו גם התייחסות פרטנית לאלמנטים מוזיקליים, נראית בטיטות ובתכתובת הקשורה לשירונים אלה:



✉ מתוך מכתב לחנוך רון (18.9.1966): "השירים שלדעתי יש להשמיט מן השירונים בגלל סיבות שונות כגון סיבוכם המוסיקלי או המילולי וחוסר אפשרות של הקליטה וזכרון של ילדים..."

✉ מתוך מכתב מתאריך 27.4.69: "אני מבקש לבטל, ז"א לא להדפיס בשירונים, את השירים הבאים, גם אם יש בהם טובים ויפים אולם בגלל סיבות שונות (בגרות הלחן, מבנה מסובך, הוולטות או חיוורון התמליל), אינם ראויים להיכלל בשירון המוצע ע"י משרד החינוך לבתי הספר במדינה... ויש לדעתי לשמור גם על איזה איזון ביחס למספר השירים של מלחינים שונים מבלי להעדיף בצורה כל כך בולטת אחד על פני רבים".

להלן דוגמא של כרטיסייה מתוך קטלוג השירים:



האוסף כולל אלפי פריטים ובכללם אנציקלופדיות בתחום המוזיקה, ספרים בנושאים שונים, חוברות ללימוד גינה בכלים שונים ותווים רבים. בין הפריטים הנדירים שהתגלו באוסף זה ניתן למצוא את הדוגמאות הבאות:

### כלי התזמורת הסימפונית / דב כרמל

הוצאת המחלקה לחינוך של הקיבוץ הארצי - מדור המוסדות, ינואר 1959

חוברת להכרת כלי התזמורת המיועדת ללימוד בכיתה ז'. החוברת מאורגנת על-פי משפחות כלי הנגינה וכוללת הסבר על כל כלי וכלי, מושגים הקשורים לנגינה בו, בליווי איורים וציון יצירה (או חלק ממנה) בה בולט אותו הכלי.



- 4 -

מיתרי הוויאלה      מנערה

דוגמה: ריסרסדורף - סונטה לוויאלה ופסנתר.

הצ'ילן - מוזיק בין ברכי המנגן היושב. צלילו רך, מלא ונמוך. הוא שולח בגודלו גם על הוויאלה.



מיתרי הצ'ילן ומנעדו:

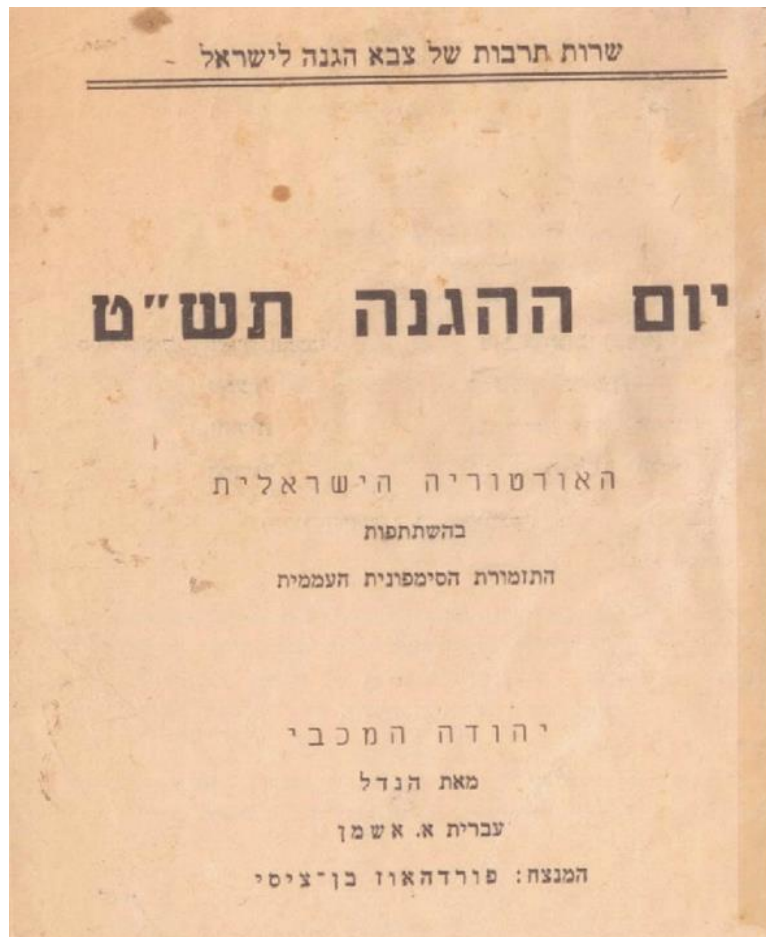
החיים במפתח בס, דו-סגור וגם סול. לדוגמה: סן-סן - הברבור מתוך "הנסיכה החיות". יש מסוך קונצ'רטו לצ'ילן.

ה קונצ'רטה-בס - הגדול ובעל הצליל הנמוך ביותר במספחה. מנגנים עליו כעמידה. החיים כחברים במפתח בס, אך הם נשמעים יותר נמוך באוקטבה. מיתריו עבים מאד, לכן קשה מאד ללחוץ עליהם. מיתרי הבס ומנעדו:

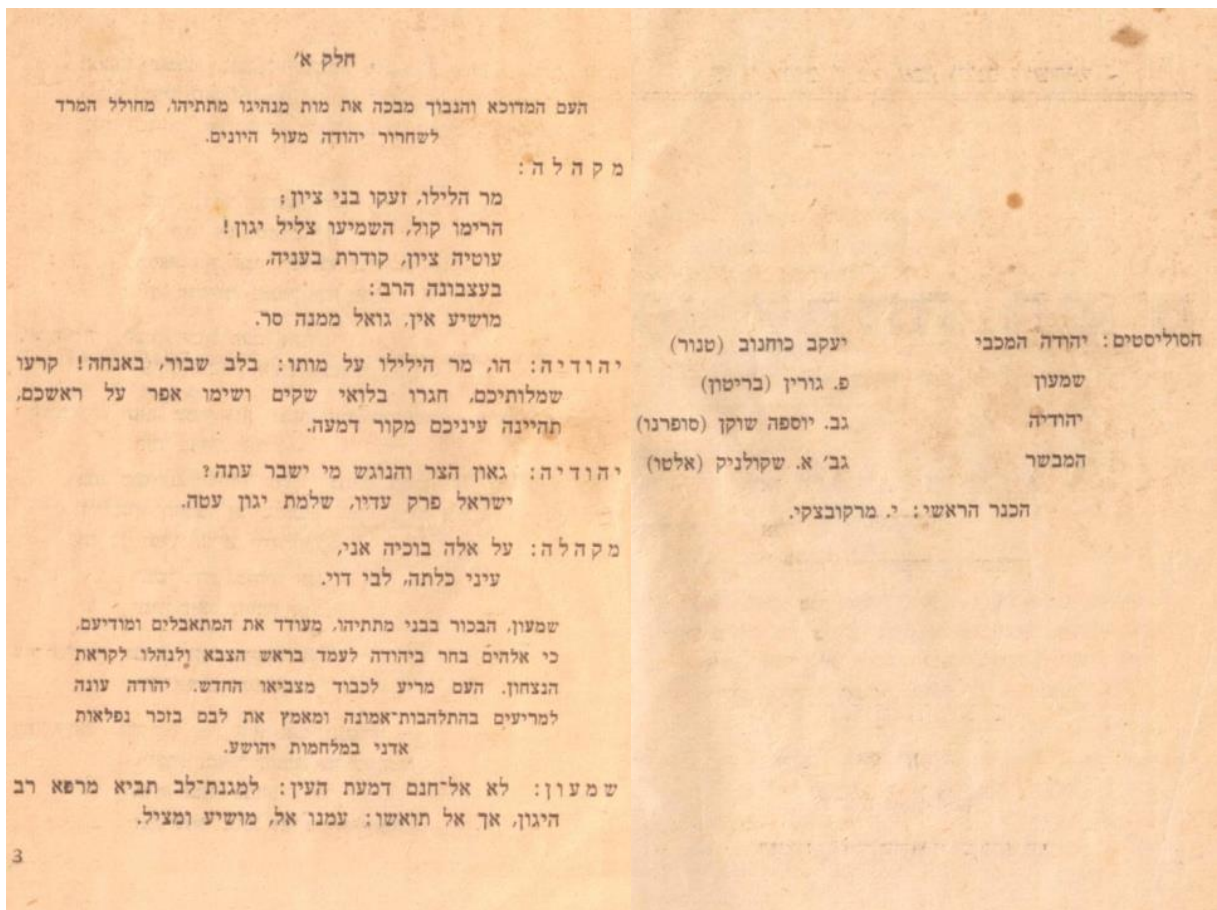
דוגמה: סן-סן - "הפיל" מתוך "קרניבל החיות".

**יום ההגנה תש"ט**<sup>1</sup> - ליברטו מקוצר של האורטוריה "יהודה המכבי" מאת הנדל בתרגומו של אהרון אשמן. האורטוריה בוצעה על-ידי מקהלת האורטוריה הישראלית בהשתתפות התזמורת הסימפונית העממית בניצוחו של פורדהאוז בן-ציסי. הליברטו המקוצר יצא לאור על-ידי שרות תרבות של צבא ההגנה לישראל לציון יום ההגנה תש"ט.

להלן דף השער של החוברת, רשימת הסולנים שהשתתפו בביצוע והדף הראשון של הליברטו:



<sup>1</sup> "התנועה הציונית והיישוב היהודי בארץ-ישראל ראו בעמידת היישובים בגליל בחורף 1920 ובקרב תל-חי מופת וסמל לנכונות לעמוד וללחום על קיום כל נקודת יישוב. חלוצים ואנשי מגן אימצו את לקחי העמידה בגליל ויישמו אותם בחיי ההתיישבות וההגנה. בתחום ההתגוננות התבטאה המורשת בעצם הקמת ארגון ההגנה, שלושה חודשים וחצי לאחר קרב תל-חי. **יום י"א באדר היה ל"יום ההגנה"**.  
[מתוך האתר הרשמי של ארגון "ההגנה" -



## מאה וחמישים שנה להולדת פ. שופן / עורך: ע. אבישר

חוברת שיצאה לאור על-ידי הוועד הציבורי לחגיגות פ. שופן בישראל בשנת 1960. תיאור נסיבות הופעתה מובא בחוברת: "בשלהי 1958 פנתה צירות פולין בישראל לאמנים ולאנשי צבור בישראל בהצעה להקים ועד צבורי, כדוגמת ועדים דומים המוקמים בארצות אחרות, לארגון שורת אירועים לציון 150 שנה להולדת שופן. בעקבות פניה זו, הוקמה ועדה יוזמת שחבריה היו: י. קמינסקי (יו"ר), י. אזרחי, פ. בן-חיים, ד"ר ש. הופמן, פ. פורטנוי, מ. רבינא, פרופ' י. שור וד"ר ו. שור, אשר פנתה ל"מועצה הלאומית למוסיקה" ולאנשי צבור ואמנים בבקשה להצטרף לוועד הציבורי. "המועצה הלאומית למוסיקה" נאותה לתת חסותה לוועד הציבורי ואלו שרת החוץ, הגב' גולדה מאיר, קבלה ע"ע לעמוד בראש הוועד.

בנובמבר קבע הוועד הציבורי את ועדותיו ואת המרכז הכללי. קוימה התחרות הארצית לפסנתרנים, ובשתוף פעולה עם העיריות, התזמורת הישראלית, האמנים המבצעים והאקדמיות למוסיקה, ארגן הוועד הציבורי שורת אירועים וחגיגות בישראל."

בחוברת מופיעה הקדמה על שופן מאת מנשה רבינא, רשימת יצירותיו של המלחין, פורטרטים, פקסימיליה של אחת מיצירותיו, רשימת נושאי התפקידים בוועד הציבורי לחגיגות פ. שופן בישראל, לוח אירועים לכבוד חגיגות מאה וחמישים שנה להולדת פ. שופן, ציונים בחייו של המלחין ועוד.

להלן חלק מלוח האירועים לכבוד מאה וחמישים שנה להולדת פ. שופן:

## לוח

קונצרט	תל־אביב—יפו	21.60	ההיכל התרבות ע"ש פ. מאן. התזמורת הפילהרמונית (א. בראילובסקי)
ערב שופו	תל־אביב—יפו	19.2.60	מילוא" מועדון "מילוא" (פ. זלצמן)
רסיטל	ירושלים.	20.2.60	האקדמיה למוסיקה ע"ש ס. רובין עירית ירושלים — האקדמיה למוסיקה (נ. לבנסל)
רסיטל	רחובות.	20.2.60	ויקס" מכון נצמן למדע" (פ. זלצמן)
קונצרט	תל־אביב—יפו.	21.2.60	ההיכל התרבות ע"ש מאן. עירית תיא—יפו (פ. זלצמן, ק. קליין, ע. לבנדובסקה)
קונצרט	עפולה.	22.2.60	קולרון" מונצה מקומית עפולה — (תזמורת סימפונית חיפה ט. קרנר)
קונצרט	ירושלים.	23.2.60	י.מ.ק.א. תזמורת "מול ישראל" (ק. קליין, ע. לבנדובסקה)
רסיטל	תל־אביב—יפו	23.2.60	בית ציוני אמריקה" עירית תל־אביב—יפו — ב.צ.א. (נ. לבנסל)
קונצרט	חיפה.	24.2.60	ארטון" עירית חיפה — (תזמורת סימפונית חיפה — ט. קרנר)
רסיטל	ראשון לציון.	24.2.60	תפארת" עירית ראשון לציון (נ. לבנסל)
רסיטל	פתח תקוה.	24.2.60	יד לבנים" עירית פתח תקוה (ק. קליין)
ערב שופו	תל־אביב—יפו	25.2.60	בית לסיף" המרכז לתרבות של הפתורות הטובים הכללית (נ. אסינגר-ריכרס, ע. לבנדובסקה, י. קמינסקי, ד. הופמקלר, א. רוזיאקוב)
קונצרט	טבריה.	25.2.60	אביב" עירית טבריה — (תזמורת סימפונית חיפה — ט. קרנר)
רסיטל	חדרה	25.2.60	הוף" עירית חדרה (ק. קליין)

22 קונצרטים מסבירים מעל גבי תקליטים בבתי-הס התיכונים


## Musik fur Alle

סדרת תווים שיצאה לאור משנות ה-90 של המאה ה-19 ועד לסוף שנות ה-20 של המאה ה-20. החוברות הוקדשו ל:

- א. **מלחין** (גונו, היידן, ורדי, אופנבך ועוד) ובחברות נכללו מבחר יצירות מאת המלחין בעיבוד לפסנתר
- ב. **יצירה** (מדאם בטרפליי / פוצ'יני, טריסטן ואיזולדה / ווגנר) ובחברות נכללו קטעים מתוך היצירה בעיבוד לפסנתר
- ג. **נושא:** שירי אהבה גרמניים (מימי הביניים, המאות ה-17-19 ושירים מודרניים), שירים ללאוטה, כולם מעובדים לפסנתר.

בפתחה של כל חוברת ישנה הקדמה על הנושא בשפה הגרמנית מלווה באיורים המתאימים לו.

**Musik für Alle**  
 Monatshefte zur Pflege volkstümlicher Musik  
 Herausg. v. Samuel Adler  
**Hänsel und Gretel-Hefl**  
 Die Mutter — Sonn und Mutter — Im Hofe  
 Die Grundung — Der dem Kaiserhänden — Der der Herz — Reich



**E. HUMPERDINCK**



**Hänsel und Gretel.**

Noch dem Märchenspiel von  
**Engelbert Humperdinck**  
 In kleinen Tonstücken zusammengestellt und bearbeitet von  
 Bogumil Zepher. Verbindende  
 Uebers. von Adelheid Wette.

**Nr. 1. Die Kinder.**  
 (Vorspiel.) Ruhige nicht zu langsame Bewegung. (♩. 60.)

PIANO.



\*) Bei Aufzählung des Klaviers diese Stücke sowohl mit den veränderten Versen als auch ohne diese vorzutragen, werden.  
 Nr. 1. 1. Ausgabe der Firma S. Schott, Mainz. 17, 8. Copyright 1914 by E. Schott'sche Buchh. in Mainz. 21

Josef Rosenblatt / Zion, Zion voo bistoo gevain

מוזיקה לקול ולפסנתר מאת החזן יוסל'ה רוזנבלט למילים בעברית מאת L.M. Herbert אשר תורגמו ליידיש על-ידי Sam A. Jaffe ו-L.M. Herbert. התווים יצאו לאור על-ידי יוסל'ה רוזנבלט בשנת 1927.

**ZION, ZION** | **ציון, ציון**  
**VOO BISTOO GEVAIN** | **וואו ביטוו געווען?**  
 new words by Dr. L. M. HERBERT | Yiddish words by SAM A. JAFFE & Dr. L. M. HERBERT  
 Music by CANTOR JOSEF ROSENBLATT



PUBLISHED BY  
 Cantor JOSEF ROSENBLATT



## דל פנים / אלכסנדר קריין

מוזיקה לקול ולפסנתר מאת אלכסנדר קריין למילים מאת אברהם אפרת.  
התווים יצאו לאור על-ידי הוצאת "יבנה" ירושלים, הסוכנות בעד הגולה בברלין בשנת תרפ"ג (1922).



הארכיון המוזיקלי של אברהם עומר הוא תוספת בעלת ערך רב אשר מעצימה את הספרייה למוזיקה מבחינת משאביה ויוקרתה. מגוון הפריטים שבו מעיד על אהבתו הגדולה של אברהם עומר למוזיקה ועל עיסוקו הרב-תחומי בעולם זה. מרצים, סטודנטים, חוקרים ואף חובבי מוזיקה ימצאו עניין רב בפריטים מהארכיון. על ידי כך יונצח זכרו של אברהם עומר ואהבתו למוזיקה תמשיך להתנגן על-ידי הדורות הבאים.